

กัณฑ์ที่ ๒๕ | โอวาทปาฏิโมกข์

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส (๓ ทน)

อุทฺทิฏฺฐํ โข เตน ภควตา ชานตา ปสฺสตา อรหตา สมฺมาสมฺพุทฺเณ, โอวาทปาฏิโมกฺข์ ตีหิ คาคาหิ

ชนฺตี ปรมํ ตโป ตีติกฺขา

นิพฺพานํ ปรมํ วทนฺติ พุทฺธา

น หิ ปพฺพชิตฺ ปฺรฺูปฆาตี

สมโณ โหติ ปรี วิหฺรฺยูณฺโต

สพฺพปาปสฺส อกรรมํ

กุสลสฺสุปฺสมปทา

สจฺจิตฺตปรีโยทปนํ

เอตํ พุทฺธาน สาสนํ.

อนฺูปวาโท อนฺูปฆาโต

ปาฏิโมกฺเข จ สํวโร

มตฺตณฺณฺดา จ ฆตฺตสฺมี

ปนฺตณฺจ สยนาสนํ

อธิจฺตเต จ อาโยโค

เอตํ พุทฺธาน สาสนนฺติ

ณ บัดนี้ อาตมภาพจักได้แสดงธรรมิกถา เพราะวันนี้เป็นวันมาฆบูชา เป็นวันปิ่นนครสี ดิถีที่ ๑๕ คำ
แห่งปักษ์ในมาฆมาส ในวันมาฆะนี้ ในทางพระพุทธศาสนา ถือเป็นวันสำคัญ

แม้ภิกษุ สามเณร อุบาสก อุบาสิกา ก็ควรเอาใจใส่ในวันมาฆบูชา นี้ เป็นวันที่พระบรมศาสดาทรงวาง
หลักฐานของพระพุทธศาสนาให้มั่นคง ไว้ในสกลพุทธศาสนา ในวันมาฆบูชา อุบาสกเล่าก็พากันเอาใจ
ใส่ ครั้นพุทธกาลบริษัททั้ง ๔ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา เอาใจใสนัก เพราะเหตุว่าวันนี้เป็นวันที่
พระบรมศาสดาให้หลักฐาน แก่พระสาวกซึ่งมาประชุมพร้อมกันในที่อันเดียวกัน พันสองร้อยห้าสิบลรูป
(๑,๒๕๐) พันสองร้อยห้าสิบลรูป ไม่ได้นัดแนะกันเลย ต่างฝ่ายต่างมา ต่างฝ่ายต่างก็ไปเฝ้าพระศาสดา
ต่างฝ่ายต่างคิดมาด้วยใจของตนเอง ไม่ได้ชักชวนซึ่งกันและกันเลย มาพร้อมกันเข้า พระองค์เห็นว่า
กาลสมควรเช่นนั้น ควรที่จะวางรากฐานพระพุทธศาสนาให้มั่นคงเอาไว้ พระองค์จึงได้ทรงแสดงโอ
วาทปาฏิโมกข์ขึ้น ในวันนั้น แต่ในบัดนี้เราท่านทั้งหลาย ภิกษุ สามเณร อุบาสก อุบาสิกาเล่าเมื่อมา
ถึงวันนี้เข้าก็ควรจะได้ฟังโอวาทอันนี้ ตามวาระพระบาลีที่ยกขึ้นไว้ในเบื้องต้น

อุทฺทิฏฺฐํ โข เตน ภควตา ชานตา ปสฺสตา อรหตา สมฺมาสมฺพุทฺเณ,

โอวาทปาฏิโมกฺข์ ตีหิ คาคาหิ เป็นอาทิ

ว่า โฉวาทปาฏิโมกข์ โฉวาทปาติโมกข์ ตีติ คาคาหิ

โฉวาทปาติโมกข์ แปลว่า โฉวาท

ปาฏิโมกข์สุส ไม่ได้แปล ชสุส โฉวาทปาฏิโมกข์ง โฉวาทปาฏิโมกข์

เตน กควตา อันว่าพระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์นั้น

ชานตา รู้แล้ว

ปสุสตา เห็นแล้ว

ไม่ใช่แสดงโดยอาการไม่เปิดเผย แสดงโดยเปิดเผย พระองค์ทรงรับสั่งว่ารู้แล้ว เห็นแล้วนะ ไม่รู้ไม่เห็น

ไม่เอามาแสดง รู้แล้วเห็นแล้ว ไม่เคลือบคลาดละ

ชานตา รู้แล้ว

ปสุสตา เห็นแล้ว

อรหตา ท่านเอง ท่านรับสั่งว่าท่านเองเป็นผู้หมดกิเลส แต่ว่าพูดกันละคนภาษาแต่เราไม่รู้ เป็นผู้หมดกิเลส

สมุมาสมุพุกุเณ ท่านเป็นผู้ตรัสรู้แล้วเองโดยชอบๆ แสดงขึ้นแล้ว ด้วยคาคาทั้งหลาย

อุททิฏฐัง โข ทรงแสดงขึ้นแล้ว ทรงแสดงขึ้นแล้ว

ตีติ คาคาหิ ด้วยคาคาทั้งหลาย ๓ แสดงขึ้นแล้ว ๓ พระคาคา

ต่อแต่นี้จะแปลเป็นคาคาคาคาไป แล้วจะอรรถาธิบายเป็นลำดับไป ว่า

ชนุตติ ปรมัง ตโป ตีติกุชา ความอดทน คือความอดใจ เป็นสังฆธรรมอย่างยิ่ง

นิพพานัง ปรมัง วทนุตติ พุกุธา พระพุทธเจ้าทั้งหลายไม่ใช่พระองค์นี้องค์เดียว พระพุทธเจ้าทั้งหลาย

กล่าวนิพพานว่าเป็นเยี่ยม นิพพานนั้นเป็นเยี่ยมทีเดียว พระพุทธเจ้าทั้งหลายกล่าวว่านิพพานเป็นเยี่ยม

น หิ ปพุกุชิต ปรูปฆาตี เป็นนักบวชไม่เข้าไปฆ่า ต้องเว้นจากการฆ่าไม่เข้าไปฆ่าเด็ดขาดเขียว

สมโณ โหติ ปรี วิเทฐุนุตติ เป็นสมณะ เป็นสมณะก็สงบระงับ ไม่เบียดเบียนเป็นอันขาดเหมือนกัน

เป็นบรรพชิตไม่เข้าไปฆ่า เป็นสมณะ ไม่เบียดเบียน นี่ก็พระคาคาหนึ่ง

คาคาที่สองรองลำดับลงไป

สพุกุปาปสุส อกรณัง ไม่ทำความชั่ว ด้วยกาย และวาจา ตลอดถึงใจ

กุสลสุสอุปสมุพทา ยังกุศลธรรมให้ถึงพร้อม คือ ทำความดีให้มีขึ้น

สจิตตปริโยทปนัง ทำใจให้ผ่องใส

เอตัง พุกุธาน สาสนัง. นี้เป็นคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าทั้งหลายไม่ใช่ขององค์เดียว นี่เป็นคาคาที่สอง

คาคาที่สามตามลำดับลงไปอีก

อนูปวาโท ไม่เข้าไปว่าร้าย

อนูปฆาโต ไม่เข้าไปฆ่า

ปาฏิโมกข์เจ จ สัวโร สัรววมโนพระปาฏิโมกข์

มตฺตญฺดา จ ภตฺตสฺมี ฐึจักฺประมาณในภัด

ปนฺตญฺจ สยนาสนํ เสนาสนะอันสัจฺด เป็นที่โปรดของพระบรมศาสดา

อธิจิตฺเต จ อาโยโค ประกอบในอธิจิต

อธิจิตฺตนะ ประสงค์ ปฐฺมฌาน ทุตฺตยฌาน ตตฺตยฌาน จตฺตถฌาน ที่เดียว

เอตํ พุทฺธาน สาสนนฺติ นี้แหละคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าทั้งหลาย

นี้แสดงไว้แล้วนี้ ๓ พระคาถา แปลมคธภาษา เป็นสยามภาษา ต่อแต่นี้จะอธิบายเป็นลำดับไป

นี้พระองค์ทรงรับสั่งด้วยพระองค์เอง ว่า

โหวาทปาฏิโมกข์ โหวาทปาฏิโมกโข โหวาทะ แปลว่า ตัว ปาฏิโมกโข แปลว่า ธรรมเครื่องพ้น ธรรมเครื่องพ้น ซึ่งเป็นโหวาทของพระบรมศาสดาเรียกว่า โหวาทปาฏิโมกข์

ธรรมเป็นเครื่องพ้นซึ่งเป็นโหวาทของพระบรมศาสดา นี้เรียกว่าโหวาทปาฏิโมกข์ อันพระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์นั้น ผู้รู้แล้วเห็นแล้ว

แต่ความรู้ความเห็นนี้แหละ เราไม่เข้าใจนะ

ท่านจะเห็นอย่างไร รู้อย่างไร ผิดกับเรา

เครื่องรู้กล่าวให้ฟังได้ รู้แล้วเห็นแล้วรู้ได้อย่างไร

เครื่องรู้เรารู้เหมือนกัน ไม่เห็น

เครื่องเห็นนะเราก็เห็นเหมือนกัน แต่ไม่รู้ อย่างนี้ก็มี

นี้ท่านทั้งรู้ทั้งเห็น

เราทั้งรู้ทั้งเห็นรู้ได้อย่างไร?

เราเห็นด้วยตามนุษย์เรา นี้ สิ่งทั้งหลายมนุษย์เรารู้ รู้เห็นด้วยตามนุษย์อย่างนี้แหละ อย่างนี้ก็รู้เห็นอีกชนิดหนึ่ง

รู้เห็นอีกชนิดหนึ่ง รู้เห็นอย่างนอนฝัน ฝันไปทำฝัน ไปทำหน้าที่ฝัน กายมนุษย์ละเหยียดมันไปทำหน้าที่ฝันลงไป ทำหน้าที่ฝันไปเสร็จเรื่องละก็ ในเรื่องนั้นรู้เห็นมาตลอดเหมือนกัน เพราะไม่รู้ไม่เห็นเอามาเล่าให้ฟังไม่ได้

เพราะมันรู้เห็น แต่ว่าใครรู้เห็น ใครรู้เห็นละ?

อ้ายตามนุษย์นี้จะเห็นหรือ? อ้ายใจมนุษย์นี้เรารู้หรือ?

เปล่า ตามนุษย์นี้หลับ ใจมนุษย์นี้หลับ ไม่รู้ไม่เห็น ตามนุษย์ใจมนุษย์ไม่รู้ แต่ว่ากายมนุษย์ละเหยียดที่นอนฝันออกไป อ้ายกายมนุษย์ละเหยียดที่ไปเกิดมาเกิด เวลานอนฝันเข้าไป มันไปทำหน้าที่ฝันของมัน มันทั้งรู้ทั้งเห็นเหมือนกัน

พอเวลาจะตื่นขึ้น อ้ายกายมนุษย์ที่มันหลับที่มันฝัน มันก็เอาเรื่องมารายงานกายมนุษย์หยาบนี้ กายมนุษย์หยาบนี้ พอรายงานเสร็จมันก็ตื่นขึ้น ตื่นขึ้นก็จำได้ จำได้ก็เล่าแทน เล่าแทนอ้ายกายมนุษย์ละเหยียดไป

บางทีก็รัวๆ บางทีจำได้บ้างไม่ได้บ้างรัวๆ ไปเสีย บางทีก็ชัดดี
บางทีรัวๆ เพราะกายมนุษย์ละเอียดมารายงานให้ฟัง จำเอามา ไม่ได้รู้เองเห็นเอง แต่ว่ากายมนุษย์
ละเอียด ที่มันนอนฝันนะมันรู้เองเห็นเอง
แต่เรื่องนี้ผู้เทศน์นี้ได้ไต่สวนพุทธศาสนาชัดเจนแล้ว หลายชั้นจริงความรู้ความเห็น
ไม่ใช่รู้เห็นแต่กายมนุษย์ ใจมนุษย์นี้เท่านั้น
รู้เห็นตาทายมนุษย์ละเอียด ก็มีเห็นมีรู้อีกเหมือนกัน
ไม่ใช่มีรู้อีกเห็นกายมนุษย์ละเอียดเพียงเท่านั้น
ฝันในฝันยังมีอีก กายทิพย์ยังมีเห็นมีรู้อีก
ไม่ใช่เท่านั้น กายทิพย์มีเห็นมีรู้อีกเหมือนกัน
กายทิพย์ละเอียดก็มีเห็นมีรู้อีกเหมือนกัน แบบเดียวกัน
ละเอียดหนักเข้าไปชัดหนักเข้าไป ชัดหนักเข้าไป ชัดหนักเข้าไป ชัดหนักเข้าไป
ไม่ใช่เท่านั้น กายรูปพรหมที่อยู่ในพรหม ๑๖ ชั้นนะ มีเห็นมีรู้อีกแบบเดียวกับมนุษย์นี้แหละ
ไม่ใช่เท่านั้น กายรูปพรหมละเอียดที่อยู่ในรูปพรหมนั้นแหละ มีเห็นมีรู้อีกเหมือนกัน
สูงขึ้นไปกว่านั้น กายอรูปพรหมก็มีรู้อีกเห็นอีกเหมือนกัน
กายอรูปพรหมละเอียดก็มีรู้อีกเห็นเหมือนกัน
เอ๊ะ...ก็อปรูปพรหมจะมีรู้อีกหรือ?
อรูปพรหมไม่มีรูปไม่ใช่หรือ?
เปล่า ก็อมมนุษย์มีถมไปไล่ละ อมนุษย์นะ นอกจากมนุษย์ สัตว์เดรัจฉานก็อมมนุษย์ เปรต อสุรกาย ก็
อมมนุษย์ เทวดา ๖ ชั้นฟ้า อมนุษย์เหมือนกัน เป็นมนุษย์ก็มนุษย์นี่คนหนึ่ง
ก็อรูปพรหม มันไม่ใช่รูปพรหมมันละเอียดกว่ารูปพรหม เขาเรียกว่าอรูปพรหม มันพ้นจากรูปพรหมไป
เสีย เรียกว่าอรูปพรหม
คือพระพุทธเจ้าท่านเองเป็นผู้รู้ผู้เห็น
รู้เห็นด้วยวิธีอย่างไร?
ต้องขึ้นไปอีก เลयरูปพรหม อรูปพรหมขึ้นไป ก็มีกายธรรม รูปพระปฏิมากรเกตุดอกบัวตูม ใสเป็นกระ
จกคันฉ่อง ส่องเงาหน้า หย่อนกว่า ๕ วา สูงหย่อนกว่า ๕ วา
กายธรรม มีกายธรรมละเอียด กายธรรมละเอียด หน้าตัก ๕ วา สูง ๕ วา นั้นกายธรรมนั้นแหละ
เป็นพระตถาคตเจ้าทีเดียว ที่พระองค์ทรงกล่าวกับพระวัคกลีว่า
วุกกลี หิ วัคกลีฯ จงถอยออกไป
อิมํ ปุตติกายํ ทสฺสนํ จะมาดูโยร่างกายของตถาคตเป็นของเปื่อยเน่า
โย โข วุกกลี ฌมฺมํ ปสฺสตี โส มํ ปสฺสตี ว่าสำแดงวัคกลี ผู้ใดเห็นธรรมผู้หนึ่งเห็นเรา คือ ตถาคต
ฌมฺมกาโย อหํ อิติปิ เราตถาคต คือ ธรรมกาย
ธรรมกายเป็นตัวพระตถาคตเจ้าเชียวนะ

ธรรมกายโคตรภู ธรรมกายหยาบธรรมกายละเอียด

ธรรมกายหยาบ ธรรมกายละเอียดโสดา

ธรรมกายหยาบ ธรรมกายละเอียดของพระสกทาคา

ธรรมกายหยาบ ธรรมกายละเอียดพระอนาคา นั้นยัง ยังไม่ได้เป็นพระพุทธเจ้า ขานตา ปัสสตา

ธรรมกายหยาบธรรมกายละเอียดของพระอรหัต นั้นแน่ พระตถาคตเจ้าพระองค์นี้แหละ ที่ ๑๐ นี้
แหละ นี้แหละ

ที่ท่านทรงรับสั่งว่า อุทฺธิภูริ ขุ โข เตน ภควตา ขานตา ปัสสตา อรหตา สมมาสมพุทฺเณ องค์นี้ๆ
เป็นผู้กล่าว โอวาทปาติโมกข์ ตีติ คาถาติ องค์นี้แหละเป็นผู้กล่าว องค์นี้แหละปฏิญาณตนว่าเป็นผู้รู้ผู้
เห็น นี้แหละผู้รู้เองเห็นเองแหละ

ขานตา รู้

ปัสสตา เห็น เห็นด้วยตาธรรมกาย รู้ด้วยญาณธรรมกาย เห็นจริงรู้จริง ไม่ใช่คาดคะเนเล่นเดา เห็น
จริงรู้จริง เมื่อเห็นจริงรู้จริง จึงได้ทรงแสดงขึ้นโดยพระคาถา ๓ พระคาถา ดังจะพรรณนาต่อไป ว่า

ขนต์ ปรมั ตโป ตีติกขา นี้แหละจำไว้เถอะ หญิงก็จำไว้เถอะ ชายก็จำไว้เถอะ พระพุทธเจ้าให้นิพพาน
ไว้ชัดๆ ทีเดียว ให้นิพพานไว้ชัดๆ ทีเดียว

หญิงจะไปนิพพานก็ตั้งอยู่ในความอดทน

ชายจะไปนิพพานก็ตั้งอยู่ในความอดทน

ถ้าไม่อดทนไปนิพพานไม่ได้ ต้องอดทนกันจริงๆ

เห็นด้วยตา ก็สักแต่ว่าเห็น

ได้ยินด้วยหู ก็สักแต่ว่าได้ยิน

ได้ทราบด้วยจมูก ก็สักแต่ว่าทราบ

ได้ทราบด้วยลิ้น ก็สักแต่ว่าทราบ

ได้ทราบด้วยกาย ก็สักแต่ว่าทราบ

ได้รู้แจ้งทางใจ ก็สักแต่ว่ารู้ จะไปเอาเป็นขึ้นเป็นอันใช้ไม่ได้

ก็สักแต่ว่าไปเท่านั้นแหละ มันจะเป็นอย่างไรก็ช่างมัน

ก่อนที่เราจะเกิดมา รูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะธรรมารมณฺ์ มันก็มีอยู่แล้ว

กำลังจะเกิดมาปรากฏอยู่ในบัดนี้ รูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ ธรรมารมณฺ์ เหล่านี้มันก็มีอยู่แล้ว

เราจะตายไปเสียแล้ว รูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ ธรรมารมณฺ์ เหล่านี้มันก็มีอยู่แล้ว

เราจะไปเป็นเจ้าของมันไม่ได้หรอก มันไม่ใช่ของใคร มันเป็นของกลางๆ

ถ้าเราจะไปเป็นเจ้าของของกลาง มันจะเป็นอย่างไร?

เราจะต้องตระหนกละชิ ใสนี้เห็นสติวิกาลไปเสียแล้ว เราไปในทะเล นั่งเรือใบ เรือกล หรือเรือกลไฟ

ใหญ่ก็ตาม พอไปถึงทะเลก็ คือกดีใจ หัวเราะรำเรง นี้ของข้าๆ ไม่ใช่ของใคร ของข้าแท้ๆ ใครจะ

มาอยู่ไม่ได้ ทะเลของข้า ไม่นะ มันจะถือทะเลเอาเข้าแล้วเป็นของๆ มัน เราจะว่าไงละ อีกคนหนึ่งไม่
เช่นนั้นเข้าไปในป่าใหญ่ๆ มันก็ยื่นหัวเราะว่าจริง ว่าไอ้ป่านี่ของข้าๆ เอาละซีๆ จะว่าอย่างไรมัน ไอ้ที่
คนอย่างไรไม่ว่า หากว่าหญิงเป็นอย่างไรไม่ว่า หากว่าชายเป็นอย่างไรไม่ว่า สติมันถึงได้วิกาลไปแล้ว
ละเจ้า นั่นแน่ เราจะหาว่ามันเข้านั้น เพราะทะเลเป็นของใคร มันก็เป็นของกลาง ใครจะเอามันได้ ป่า
ก็เป็นของกลาง ใครจะเอามันได้ มันไปในดินในอากาศ ไปพบอากาศว่างๆ โอบๆ อากาศว่างๆ เดินไป
บนอากาศ นี่อากาศของข้าของกู ใครจะมาอยู่ไม่ได้ มันก็ถือมันมันคงที่เดียว เราก็จะเอาอีกแล้ว ไอ้ที่
ไม่ได้กาลละว้าย จะต้องระวังกระโจนเครื่องบินระรอก นี่เราจะต้องตกใจอย่างนี้ นี่ฉันใด เรามาถือเอา
รูปเป็นของๆ เราเป็นอย่างไรบ้าง เออ ไอ้รูปนี้ของข้า ของข้าละ เราจะเป็นอย่างไรบ้างนี่ก็ดูซิ รูปของ
ข้า รูปใครละ? รูปสามีภรรยา รูปบุตรเล็กดา รูปถ้วยโถโอขามันอย่างนี้แหละ นี่ของข้าของข้า
เออ..อ้ายนี้มันจะเป็นอย่างไรละ ใจของมันจะเป็นอย่างไรแล้วหรือ เราจะถามใจมันเป็นอย่างไรแล้วนี่
เพราะไม่รู้จักของกลาง ไปถือว่าของข้าไปเสียหมด นี่ไปยึดถือเอาอย่างนี้

ยึดถืออย่างนี้ผิดหรือถูก

ผิด ผิดจากขันตี ผิดจากความอดทน ขันตีไม่ใช่ประสงค์อย่างนั้น

ขันตีอดทนจริงๆ อดทนและอดใจด้วยยินดีในรูป เสียง รักใคร่ในรูปเสียงให้ใจขาด

ยินดีก็ยินดีไป รักก็รักไป

อดทน เฉย ทำเป็นไม่รู้ไม่ชี้เสีย ทำเป็นไม่เอาใจใส่เสียอย่างนั้นแหละ

รูปก็อดทนเสีย

เสียงก็อดทนเสีย

ยินดีในเสียง

ยินดีในกลิ่นก็อดทนเสีย

ยินดีในรูปก็อดทนเสีย

ยินดีในสัมผัสก็อดทนเสีย

ไม่ยุ่งกับมันหรือ

ยินดีอารมณ์ที่เกิดกับใจก็ไม่ยุ่ง

วางใจเป็นกลาง หยุต เฉย ยิ้มแฉ่งเชียว อย่างนี้

อย่างนี้คนมีปัญญา อย่างนี้คนเห็นถูก อย่างนี้คนทำถูก อย่างนี้คนมีขันตี อดทน นี่แหละอดทนอย่างนี้
แหละ ใช้ได้

อดทนอย่างนี้แหละไม่ไปไหนละ ไปนิพพานตรงทีเดียว ถ้าอดทนได้อย่างนี้ไปนิพพานทีเดียว

นิพพานนะเป็นอย่างไรละ?

ครั้งจะแสดงให้กว้างออกไปกว่านี้เวลาไม่พอนะ มันน้อย จำกัดเวลาหน่อยเรื่องมาก พระผู้มีพระภาค
ทรงรับสั่งว่า นิพพานัน ปรมม วิทนต์ พุทฺธา แปลเป็นสยามภาษาว่า พระพุทธเจ้าทั้งหลายทรงรับสั่งว่า
นิพพานเป็นเยี่ยม เยี่ยมอย่างไร เยี่ยมกว่าทั้งหมด เราอยู่ในมนุษยโลกนี้ นี่มันก็เป็นหญิงเป็นชายอยู่ใน

มนุษย์โลกนี้ เดิมมันก็เป็นเด็ก แล้วก็แก่มาเป็นลำดับ เป็นเด็ก ก็ยังเป็นเด็กอยู่อย่างนี้แหละ นักเข้าก็เป็นหนุ่มเป็นสาว นักเข้าก็เป็นคนมีเหย้ามีเรือน นักเข้าก็เป็นคนแก่แปรไป เป็นตาเป็นยายไปแล้ว แปรไปอย่างนี้

นี่เราอยู่ในมนุษย์โลกมันแปรไปอย่างนี้ มันไม่เที่ยง มันไม่ตรง แล้วมันจะดีหรือไม่ดีอยู่ในมนุษย์โลก? เยี่ยมหรือไม่เยี่ยม?

เยี่ยมอะไร เยี่ยมป่าช้าณะชิ ประเดี้ยวก็เผา ประเดี้ยวก็เผา กัน ประเดี้ยวก็ฝังกัน เยี่ยมอะไรละ มันไม่เยี่ยม เมื่อไม่เยี่ยม เข้าละคราวนี้ไม่อยู่แล้วในมนุษย์โลก ไม่เยี่ยม เลยขึ้นไปกว่านี้อีก เลยไปไหน จาตุมหาราช ไปเป็นเทวดาชั้น จาตุมหาราช ไม่เข้าเท่าไร เทวดาชั้นจาตุมหาราชไปอีกแล้วแบบเดียวกับมนุษย์อีกแล้ว ดับไปอีกแล้ว เข้า ไม่เอาละ ไม่เยี่ยม จาตุมหาราช ดาวดึงส์ ดุสิต นิมมานรดี ปรนิมมิตวสวัตตี แบบเดียวกันหมด ไม่เอา พวกเหล่านี้ไม่เอาละ ยุ่งนักพวกชั้นกามภพนี้ ไปเสียรูปภพเถอะ ไปเป็นรูปพรหม พรหมปริสัชชา พรหมบุโรหิตา มหาพรหมา ปริตตภาเป็นชั้นๆ ขึ้นไป อัปปมาณภา อากัสสรา ปริตตสุภา อัปปมาณสุภา อัปปมาณสุภา สุกกิดนหา เวหัพผลา อัสัญญัตตดา อวิหา อตปปา สุทสสา สุทสสี อกนิฏฐา ๑๖ ชั้นทีเดียว ไปเป็นพรหมเสีย ๑๖ ชั้น ชั้นใดชั้นหนึ่ง ก็แปลแบบเดียวกัน พอสิ้นอำนาจรูปภพแล้วก็ต้องไปเกิดมาเกิดอีก ไม่เที่ยงไม่แน่ แปรผันทั้งนั้น ไปเกิดเป็นอรุปรหมเถอะ อากาสาณัญจายตนะ วิญญานัญจายตนะ อากิญจัญญายตนะ เนวสัญญานาสัญญายตนะ พอถึงเนวสัญญานาสัญญา ก็บอกว่า ๔๔,๐๐๐ มหากัป นั้นแน่ ไปนอนอยู่เป็นสุขสบาย ๔๔,๐๐๐ มหากัป ถึงสุขนอนขนาดนั้นก็ช่างเถอะ ถึงครบ ๔๔,๐๐๐ มหากัป อรุปรหม ไปอีกอีกแล้ว ต้องเร่ร่อนไปอีกแล้ว ไม่เลิศไม่ประเสริฐพวกเหล่านี้ แปรผันอยู่อย่างนี้ ไม่เยี่ยม

เข้า คราวนี้ไปนิพพานกันนะ นิพพานอยู่ที่ไหนละ รู้จักไหมละ

ภพ ๓ ที่เราอยู่ ที่เราอยู่นี้ภพ ๓ นี่เราอยู่นี้เรียกว่าชั้นมนุษย์

สูงขึ้นไปจากมนุษย์นี้ ๔๒,๐๐๐ โยชน์ ถึงชั้นจาตุมหาราช

สูงขึ้นไปอีก ๔๒,๐๐๐ โยชน์ ถึงชั้นดาวดึงส์

อีก ๔๒,๐๐๐ โยชน์ ถึงชั้นยามา

สูงขึ้นไปๆ อีก ๔๒,๐๐๐ โยชน์ ถึงชั้นดุสิต

อีก ๔๒,๐๐๐ โยชน์ ถึงชั้นนิมมานรดี

อีก ๔๒,๐๐๐ โยชน์ ถึงชั้นปรนิมมิตวสวัตตี

ขึ้นไปชั้นพรหม ๕,๕๐๘,๓๐๐ โยชน์ โน้น พรหมปริสัชชา พรหมบุโรหิตา เท่าๆ กันขึ้นไป จนกระทั่ง

อกนิฏฐา

ขึ้นไปเท่าๆ กัน หรือว่าสูงขึ้นไปกว่านั้น หรือว่าต่ำลงไปกว่านั้น

มนุษย์โลกนี้ ต่ำกว่ามนุษย์โลกลงไป

นรกสัญชีพ กาศุตตะ สังฆาตะ โรจระ มหาโรจระ ตาปะ มหาตาปะ อเวจี ขอบภพข้างล่าง

เนวสัญญานาสัญญายตนะ ขอบภพเบื้องบน สูงเท่าไรกว้างเท่าไรก็ระยะเท่ากัน นี่เขาเรียกว่าภพ ๓ ถ้ารู้จักภพ ๓ เท่านี้แล้ว เราก็จะไปนิพพานกันละทีนี้ ไปนิพพานต้องสูงกว่านี้ นิพพานก็เท่าๆ กับภพ ๓ นี้แหละ ไม่โตกว่าภพ ๓ เท่าๆ กับภพ ๓ นี้ จะไปนิพพานละ ต้องเอาเชือกสักเส้นหนึ่งผูกเข้ากับ ขอบภพข้างบนโน้น ชั้นเนวสัญญานาสัญญายตนะ นั้นนะ แล้วก็ปล่อยลงมาถึงอเวจีโน้นขอบภพข้างล่าง ก็ยาวเอาขอบภพข้างล่าง ผูกไว้ ทบเข้ามาอีกทียวหนึ่งถึงเนวสัญญา-นาสัญญายตนะ ขอบภพข้างบน

แล้วก็ปล่อยลงมาอีกทียวหนึ่งถึงขอบภพข้างล่างอีก ถึงอเวจีอีก จะไปนิพพานแล้วนะ จับปลายเชือกนั้นเข้า ยึดขึ้นไป ยึดขึ้นไป จนกระทั่งสุดเชือก ๓ เท่าของภพ ๓ นั้นแหละ ถึงขอบล่างของนิพพานพอดี เชี่ยว ถึงขอบล่างของนิพพานพอดี ที่เรียกว่านิพพานมี ๒ อย่างนะ

อายตตนิพพานอย่างหนึ่ง

แล้วก็พระนิพพานอย่างหนึ่ง ให้รู้จักอย่างนี้ ถ้าไม่รู้จักละอะอย่างนี้ เอาละเถียงกันบ่นปี่ละ

อายตตนิพพานนะที่อยู่ของพระพุทธเจ้าท่าน

อายตนะเขาแปลว่าดึงดูด หรือแปลว่าบ่อเกิด อายตนะแปลว่าดึงดูดหรือบ่อเกิด

บ่อเกิดของตาดึงดูดรูป

บ่อเกิดของหูดึงดูดเสียง

บ่อเกิดของจมูกดึงดูดกลิ่น

บ่อเกิดของลิ้นดึงดูดรส

บ่อเกิดของกายดึงดูดสัมผัส

บ่อเกิดของใจดึงดูดธรรมารมณ์

มันดึงดูดอย่างนี้ อายตนะภพ ๓ มันดึงดูดเหมือนกัน

กามภพดึงดูดพวกติดในกาม

รูปภพดึงดูดพวกติดรูป ติดรูปแล้วต้องไปอยู่ชั้นนั้น

อรุภพดึงดูดพวกติดอรุรูป ไปติดไปอยู่ชั้นนั้น

ส่วนอายตตนิพพาน อายตตนิพพาน เป็นอายตนะอีกอันหนึ่งสำหรับดึงดูดพระนิพพาน

ถ้าใครทำ ใครปฏิบัติหมดกิเลสเข้า

เป็นมนุษย์ไปนิพพานไม่ได้ มีกิเลส

เป็นกายทิพย์ไปไม่ได้ มีกิเลส

เป็นกายทิพย์ละเอียด กายรูปพรหม กายรูปพรหมละเอียด อรูปพรหม อรูปพรหมละเอียด ไปไม่ได้ ยังติดอยู่ในกาม

รูปพรหมทั้ง ๑๖ ก็ไปไม่ได้

อรุภพพรหมทั้ง ๔ ก็ไปไม่ได้ ยังติดอยู่ในอรุภพมาน

ต้องหลุดหมด พอหลุดหมดแล้ว ก็ไปนิพพาน

ถ้าไปนิพพานมีธรรมกาย มีธรรมกายหน้าตักกว้าง ๒๐ วา สูง ๒๐ วา เกตุดอกบัวตูม ใสเป็นกระจก ใสยิ่งกว่ากระจกคั่นช่องส่องเงาหน้า แดกกายทำลายชั้นดี ปล่อยให้กาย ๑๖ เหล่านี้หมด กายธรรมของพระอรหันต์ กายธรรมของพระอรหันต์ละเอียด ไปนิพพาน

ไปนิพพานนี้มีวิธีจะไปอย่างไร?

เออ...มันจะยากง่ายอะไร มนุษย์นี้ยังยากกว่า ไปนะ ไปนิพพานนะ นึกอยู่กับใจก็แล้วกัน ใจก็คิดเอาชิ ไปนิพพาน

พอนึกว่าไปนิพพาน ถึงนิพพานแล้ว ไปง่ายอย่างนี้นี่นะ

นั่นแหละนิพพานสูงแค่นั้น สูงเท่านั้นละก็ เท่ากับภพ ๓ เท่ากันนั้นเรียกกายตนนิพพาน

สำหรับตั้งดูพระนิพพานกายธรรมหน้าตัก ๒๐ วา สูง ๒๐ วา เกตุดอกบัวตูม ใส ไปนิพพาน ไปนิพพานทีเดียว

พวกเราทั้งหมดต้องไปนิพพานเหมือนกันหมด แต่ว่าต่างกันตรงที่จะช้าหรือเร็วเท่านั้น ไม่เหลือเลยสักคนเดียว ที่แก่ๆ แล้วก็ไปนิพพานหมด

ปฏิบัติถูกส่วนนะ ถ้าไม่ถูกส่วน ช้า หนัก ไม่ไปเหมือนกัน แต่ว่าถึงนานๆ หนักเข้าๆ มันก็ไป มันไม่หลุดไม่พันหกรอกเหมือนกันทั้งหมดนี้แหละ ไม่หลงเหลือทีเดียว

ถ้าจะพูดเรื่องไปนิพพานทั้งหมดนะ ดูๆ มันจะเหลือวิสัย

ไอ้คนเกเรเกสท่ามันจะไปไม่ได้ ขาดิหนึ่งมันเกเรเกส ขาดิหนึ่งมันลามก ไอ้ขาดิต่อๆ ไปมันจะดีขึ้นมังชิ มันก็มันคงมีบุญบ้างสืชาติใดขาดิหนึ่ง ถ้ามีบุญก็ไปได้

อย่างพวกเรานี้จะเป็นกษัตริย์มานับชาติไม่ถ้วนแล้วก็มี

คนหนึ่งๆ เป็นบ่าวเป็นทาสเขานับชาติไม่ถ้วนมาแล้วก็มี

คนหนึ่งๆ เกรมานับหนไม่ถ้วนก็มีเหมือนกัน ดินับหนไม่ถ้วนแล้วก็มีเหมือนกัน แต่ว่าลงท้ายมันก็

ปนเปกันไปอย่างนี้ ตูร์ตดูเหร์ เป็นอย่างนี้เพราะอะไรละ

เพราะเหตุฉะนี้แหละ ไม่เยี่ยม ภพเหล่านี้ไม่เยี่ยม อยู่ไม่ตลอด

พอไปถึงนิพพานแล้ว ไม่เกิด ไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่ตาย เป็นอย่างใดก็เป็นอย่างนั้น สวยหนักงามหนัก

สะอาดหนักขึ้นไป คงที่ทีเดียว

ตาทิโน คงที่ ตาทิโน คงที่

เมื่อคงที่เช่นนี้แหละ ท่านถึงเรียกว่า นิพพานัน ปรมฺมิ วทนฺติ พุทฺธา

พระพุทฺธเจ้าทั้งหลายกล่าวนิพพานว่าเยี่ยม

อายตนนิพพานก็เยี่ยม

พระนิพพานก็เยี่ยม

พระนิพพานที่เข้าไปนิพพานก็เยี่ยม เยี่ยมทั้ง ๒

ท่านถึงรับรองว่า ปรมฺมิ วทนฺติ พุทฺธา พระพุทฺธเจ้าทั้งหลายกล่าวนิพพานว่าเป็นเยี่ยม เยี่ยมจริงๆ ด้วยนี้ข้อที่ ๒ ของ โอวาทปาติโมกข์

ข้อที่สาม

น หิ ปพฺพชิตฺตํ ปรูปฺภมาตี เป็นนักบวชไม่ฆ่าสัตว์เด็ดขาดเขียว ฆ่าสัตว์เป็นนักบวชไม่ได้

ถ้าพระเป็นอาบัติ

ถ้าเนรศีลขาด ฆ่าสัตว์เข้า เป็นเนรไม่ได้

หากว่าเป็นเนรไปฆ่าสัตว์เข้า จะเป็นอย่างไร

ฆ่าเรือด ฆ่ายุ้ง ฆ่าเลน ฆ่าไร่เข้า มันก็มีแต่เปลือกนอกกะษิ ตัวเนรหายไปเสียแล้ว เหลือแต่คนนั้นคน

นี้ไปแล้ว เหลือเปลือกนอก ตัวหนีไปเสียแล้ว ตัวเนรหายไปเสียแล้ว ตัวหนีไปแล้ว

ตัวหนีไปเหมือนอะไร เหมือนต้นโพธิ์ที่ตายลงไปแล้ว แต่ว่าไฉ่ต้นตำลึงมันงามไปถึงต้นโพธิ์ มันก็ขึ้น

ตามต้นโพธิ์ตลอดไป เป็นใบตำลึงทั้งต้น ใบตำลึงทั้งต้น เถาตำลึงทั้งต้น ไฉ่ต้นโพธิ์ตายเสียแล้ว เถา

ตำลึงมันพันอยู่

เราไปดูๆ แล้วไฉ่ต้นโพธิ์ ที่ไหนได้ ไปดูใกล้ๆ เข้า ไฉ่มันเถาตำลึงทั้งนั้นนี้ ต้นโพธิ์ตายเสียแล้วหรือ

นี้

นั่นแหละสามเนร ไปเพี้ยงพล้า ไปบี่เรือด บี่ยุ้ง บี่เลน บี่ไร่เข้า เอาแล้ว ศีลไปหมดแล้ว เนรหายไป

เสียแล้ว เหลือแต่เจ้านั้นเจ้านี้ไปแล้วละ ไปหมด นี่มันเป็นอย่างนี้

เพราะฉะนั้นเป็นนักบวชไม่ได้ ต้องเลิกจากการฆ่าสัตว์เขียว

ถ้าเป็นคนรักษาศีล ๘ ละ ถ้าไปฆ่าเรือด ฆ่ายุ้ง ฆ่าไร่ ฆ่าสัตว์เข้าอีกนั่นแหละ ไม่มีแล้วนุ่งขาวก็ขาว

เล่อๆ อย่างนั่นเอง ไม่มีศีล ๘ แล้ว เท่ากับคนไม่นุ่งขาวแล้ว เท่ากับคนไม่โกนหัวแล้ว หากว่าจะมีก็ศีล

๕

หรือเพี้ยงพล้าแล้วศีล ๕ ก็ไม่มีเสียอีก

หรือคนรักษาศีล ๕ ก็เข้าไปฆ่าสัตว์เข้า หรือลักทรัพย์สมบัติเข้า ล้วงประเวณีเข้า หรือว่าไปพุดปดเข้า

เสพสุราเข้า หมดอีก ศีลหมดอีกข้อใดข้อหนึ่ง

เพราะฉะนั้น เป็นนักบวชนะ แต่ว่านี้ท่านจำเพาะแต่นักบวช จะบวชเป็นพระเป็นเนร เป็นอุบาสก

อุบาสิกา นุ่งขาวห่มขาวก็ตามเถอะ แต่ว่าถ้าฆ่าตัวเป็นให้จำตายแล้วละก็ ศีลไม่มีแล้วหนา ศีลหาย

หมด แต่ว่าศีล ๘ นะ จำเป็นอยู่ เป็นธรรมประจำก็มี เป็นนาสนั่งคะก็มี

เหมือน สามเนรศีล ๕ เบื้องต้น เป็นนาสนั่งคะละ ต้องเข้าแล้วศีลขาดหมด ถ้าว่าไปต้องตอนปลายละ

เป็นหญิงเป็นชู้ไปเอาข้าวหลามเข้า กระบอก ๒ กระบอก เป็นชู้ไปเข้า บริโภคอาหารในเวลาวิกาล ถ้า

บริโภคอาหารในเวลาวิกาลก็เป็นนาสนั่งคะ

นาสนั่งคะก็ต้องทำโทษ ไปปฏิบัติวิภูฏาก ไปกวาดพื้นอุโบสถ หรือไปกวาดพื้นพระเจดีย์ ไปแก้ไขริบ

ชำระสะสางที่เสียให้สะอาด ในที่บริเวณพระเจดีย์ หรือในที่รูปพระปฏิมากรก็ข้างเถอะ หรือในเขตวัด

ก็ตาม หรือจะไปทำอะไรก็ตามเถอะ แต่ว่าเป็นปฏิบัติในหน้าที่ของในทางพระพุทธศาสนา ปฏิบัติรูป

พระปฏิมากร หรือปฏิบัติพระเจดีย์ วิหาร อันหนึ่งอันใดทำให้สะอาด

นั่นละก็เป็นพรหมจรรย์ กราบไหว้เสีย ไม่ลุล่วงต่อไป ปฏิญาณตนเสียเท่านั้นศีลจะบริสุทธิ์ได้ เขาเรียก

ว่าพรหมจรรย์

พระนั้นไม่มี พระไปทำเข้าเช่นนั้น พระต้องแสดงอาบัติ เพราะลหุกาบัติต้องแสดงอาบัติ นิสัคคีย์ ปาจิตตีย์ ปาฏิเทสนีย์ เหล่านี้ต้องไปแสดงอาบัติ แสดงอาบัติก็กลับบริสุทธิได้

เพราะฉะนั้น ถ้าเป็นนักบวชแล้ว ยังฆ่าสัตว์อยู่ ใช้ไม่ได้

การฆ่าสัตว์นะ ไม่ใช่ฆ่าที่เดียวตาย ทำลำบากยากแค้นด้วยวิธีใด หรือทำที่เดียวตายก็ได้ชื่อว่าฆ่าสัตว์ อยู่เหมือนกัน

หรือทำทรมานประการใดประการหนึ่ง จนกระทั่งถึงตาย ก็เรียกว่าฆ่าสัตว์

ถ้าถึงตายก็เรียกว่าฆ่าสัตว์ ถ้าไม่ถึงตายก็ไม่เรียกว่าฆ่าสัตว์ ต้องถึงตาย

นี่ น หิ ปพฺพชิตฺ ปฺรฺบฺพชาติ ไม่ฆ่าสัตว์เด็ดขาดทีเดียว ได้ชื่อว่าเป็นนักบวช ถึงจะนับว่าเป็นนักบวชได้

สมณ โหติ ปฺร วิหฺรฺยฺนฺโต ชื่อว่าเป็นสมณะละก็ ไม่เบียดเบียน

สมณ โหติ ปฺร วิหฺรฺยฺนฺโต ชื่อว่าเป็นสมณะละก็ ไม่เบียดเบียนทีเดียว

วิธีเบียดเบียนเป็นอย่างไร?

เบียดเบียนด้วยกายบ้าง

เบียดเบียนด้วยวาจาบ้าง

เบียดเบียนด้วยใจบ้าง

ไฉ่เบียดเบียนนี้มันกว้างออกไป

เบียดเบียนด้วยกาย เบียดเบียนอย่างไรล่ะ?

นั่งใกล้รุกเข้าไปมั่ง นั่งใกล้ๆ รุกเข้าไปมั่ง นั่งรุกเข้าไปให้เจ้ารำคาญ นอนรุกเข้าบ้างให้เจ้ารำคาญ อย่าง

นี้แหละ อย่างนี้เขารำคาญด้วยประการใด ก็ได้ชื่อว่าเบียดเบียนเขาด้วยประการนั้น

หรือทำนารุกที่นาเขาบ้าง

ทำสวนรุกที่สวนเขาบ้าง

ทำไร่รุกไร่บ้าง

ปลูกบ้านปลูกเรือนรุกที่รุกทางกันเหล่านี้ เบียดเบียนกันทั้งนั้นเหล่านี้

หรือไม่เช่นนั้นๆ อยู่ใกล้เคียงกัน เอาของโสโครกใส่เข้าไปในบ้าน เหล่านี้เบียดเบียนทั้งนั้น ทำให้เขา

เดือดร้อนด้วยกาย จะทำวิธีอะไรก็ทำไปเถอะ ได้ชื่อว่าเบียดเบียนด้วยกาย

จะพูดสิ่งใดด้วยวาจาใช้เหล็กแหลมอยู่ข้างใน เอาเสียงเอาปากนั้นทิ่มแทง เอาเสียงนั้น เอาปากนั้นแทง

แทงเขา แล้วก็พูดเสียดแทงเขา พูดเสียดแทงเขาพูดกระทบกระทั่งเขา พูดเปรียบเปรยเขาต่างๆ

นาๆ ให้เขาเดือดร้อนใจแหละ ก็ได้ชื่อว่าเบียดเบียนเขาๆ

เบียดเบียนเขา เป็นสมณะไม่ได้ ใช้ไม่ได้ ไม่มีเบียดเบียน

หรือทางใจคิดเบียดเบียน คิดเบียดเบียนเขาด้วยประการใดประการหนึ่ง มากมายละคิดเบียดเบียนนะ

คิดเบียดเบียนมากมายนัก เหลือประมาณทีเดียว ให้เขาเดือดร้อนด้วยประการใดประการหนึ่ง จะคิด

อย่างหนึ่งอย่างใดก็คิดไปเถอะ ลงท้ายเบียดเบียนเขาด้วยใจ

เบียดเบียนเขาด้วยกาย

เบียดเบียนเขาด้วยวาจาเหล่านี้ เป็นสมณะไม่ได้ ไม่ควรเป็นสมณะทีเดียว ไม่ใช่ว่าเป็นสมณะทีเดียว
สมณะเขาแปลว่าผู้สงบ

สมณะในทางพระพุทธศาสนามีอินทรีย์สงบระงับแล้ว ใจก็สงบ

ถึงแล้วซึ่งความสงบทั้งกายและใจ นี่แหละเป็นสมณะ ขึ้นชื่อว่าเป็นสมณะ

พระองค์ทรงรับสั่งกับพระราหุล เปิดอกเขียว เรื่องนี้ เรื่องเบียดเบียนนะ ไม่ให้เบียดเบียน

พระราหุล ถ้าจะทำสิ่งใดด้วยกาย ให้เอาปัญญาเข้าสอดส่องตรองเสียก่อนนะ

ถ้าว่าร้อนเรา แล้วอย่าทำ

ร้อนเขา อย่าทำ

ร้อนทั้งเขาทั้งเรา อย่าทำ

ถ้าไม่ร้อนแล้วก็ทำเถิด

ท่านจะคิดสิ่งใด จะพูดสิ่งใด ด้วยวาจา ต้องเอาปัญญาเข้าสอดส่องตรองเสียก่อนนะ

ถ้าว่าร้อนเรา อย่าพูด

ร้อนเขา อย่าพูด

ร้อนทั้งเราทั้งเขา อย่าพูด

ถ้าว่าไม่ร้อน ก็พูดเถิด

ท่านจะคิดสิ่งใดทางใจ ถ้าว่าร้อนเรา อย่าคิด ร้อนเขาอย่าคิด ร้อนทั้งเราทั้งเขา อย่าคิด ถ้าว่าไม่ร้อน
ก็คิดเถิด

อย่างนี้สอนอย่างลูกทีเดียว สอนอย่างเปิดอกทีเดียว นี้พระบรมนายกแม้จะเสร็จดับขันธปรินิพพานไป
แล้ว วางหลักฐานไว้เช่นนี้

เราอยากเป็นลูกพระตถาคตเจ้าแล้วละก็ ต้องเดินแบบอย่างนี้ ทั้งกายทั้งวาจาทั้งใจ อย่างนี้ไม่ให้
เบียดเบียนใครผู้ใดผู้หนึ่ง ให้บริสุทธิ์ทีเดียว ทั้งกาย ทั้งวาจา ทั้งใจ นี่แหละเป็นลูกของพระตถาคตเจ้า
ทีเดียว ให้แน่นอนอย่างนี้นะ นี้เรียกว่า สมโณ โหติ ปรี วิหฺรฺยณฺโต ๔ ข้อ

จบพระคาถาดั้น

คาถาที่สองรองลงไปลำดับ ก็อีกนั่นแหละ

สพฺพปาปสฺส อกรรมํ ไม่ทำชั่วด้วยกายด้วยวาจาตลอดถึงใจนี้เป็นพระวินัยปิฎกเขียวหนา

กุศลสุสฺสพสมฺปทา ยังกุศลให้ถึงพร้อม ทำความดีให้มีขึ้นด้วยกาย ด้วยวาจา ตลอดถึงใจ นี่เป็นพระสุต
ตันตปิฎกทีเดียว

สจฺจิตฺตปริยทปนํ ทำใจของตนให้ใส นี้ปรมัตถปิฎกทีเดียว

วินัยปิฎก ก็คือ คีล

สุตตันตปิฎก ก็คือ สมာธิ

ปรมัตถปิฎก นั่นคือ ปัญญา

จะกว้างขวางออกไปเท่าไรไม่ว่าที่เรียกว่า พระวินัยปิฎกจะต้องอยู่ในศีล ๕ คัมภีร์ มหาวิภังค์ ภิกขุณี
วิภังค์ มหาวัคค์ จุลลวัคค์ บริวาร อยู่ในศีลอันเดียวอันนั้นแหละ บริสุทธิกาย บริสุทธิวาจา บริสุทธิใจ
ไม่มีร่องเสี้ยเลย อยู่ใน ๕ คัมภีร์นี้หมด

กุศลสุสุปสมปทา ทำกุศลให้ถึงพร้อมๆ หรือทำความดีให้มีพร้อมขึ้น นี้มากน้อยเท่าไรก็ช่าง อยู่ในพระ
สุตตันตปิฎก

สุตตันตปิฎก มี ๕ คัมภีร์

ทีฆนิกาย

มัชฌิมนิกาย

สังยุตตนิกาย

อังคุตตรนิกาย

ขุททกนิกาย

๕ คัมภีร์ ก็อยู่ในความบริสุทธิ์ใจ ใจหยุดใจนิ่ง ใจเป็นสมาธินั้นแหละ ๕ คัมภีร์ทีเดียว

ส่วนปรหมัตตปิฎก สัจจตปริโยทปนํ เมื่อใจของตนให้สงบใสแล้ว ไม่มีราคะขุ่นมัว ให้อุบายใจใสเสมอไป
นั้นปรหมัตตปิฎก ยกเป็น ๗ คัมภีร์

สังคณี

วิภังค์

ธาคูกถา

ปุคคลบัญญัติ

กถาวัตถุ

ยมก

มหาปิฎฐาน เป็นที่สุด

ในสุตตันตปิฎก วินัยปิฎก ปรหมัตตปิฎก นี้ ยกเป็นศีล สมาธิ ปัญญา ยกเป็นตัวพระพุทธานุสสาที่
ปรากฏในบัดนี้

ถ้าจัดเป็นพระธรรมชั้นถึง ๘๔,๐๐๐ พระธรรมชั้น

ถ้าจัดเป็นปิฎกไปถึง ๓ ปิฎก วินัยปิฎก สุตตันตปิฎก ปรหมัตตปิฎก

ยกเป็นตัวแท่นอันนี้แล้วอยู่กับใจของตัวเอง

อยู่ในดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์นั้นแหละ เป็นศีล สมาธิ ปัญญานั้นเอง

วัดปากน้ำสอนให้เดินในศีล สมาธิ ปัญญา นี้เสมอ ไม่ได้ไปทางอื่นเลย

เมื่อเดินไปในดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์แล้ว ก็เข้าถึงกายมนุษย์ละเอียด เข้าไปในทาง ศีล สมาธิ
ปัญญา

เมื่อเข้าไปถึงกายทิพย์ ต้องเข้าไปใน ดวงศีล สมาธิ ปัญญา วิมุตติ วิมุตติญาณทัสสนะ ไป

ถ้าเข้าไปในกายทิพย์ละเอียด ก็ต้องเดินไปในดวงศีล สมาธิ ปัญญา วิมุตติ วิมุตติญาณทัสสนะ ของ

กายทิพย์หยาบเข้าถึงกายทิพย์ละเอียด

เมื่อเข้าไปถึง กายอรุปรพรม ก็แบบเดียวกัน เดินไปอย่างนี้ นี้ไม่ได้เคลื่อนคลาดละ นี้ได้ชื่อว่าในบาท
พระคาถาที่ ๒ รับรองว่า พระองค์ทรงรับสั่ง ศิล สมาธิ ปัญญา ย่อย่นสกลพุทธศาสนา

สพพปาปสฺส อกรณํ

กุสลสุปปสมฺพทา

สจฺจิตฺตปริโยทปนํ

เอตํ พุทฺธาน สาสนํ

ดังนี้ นี่เป็นคาถาที่ ๓ คาถาที่ ๒ คาถาที่ ๓ เห็นจะหมดเนื้อความเสียแล้ว เวลาไม่พอ ต้องย่อย่อพอ
สมควรแก่เวลา ด้วยอำนาจสัจจวาจา ที่ได้อ้างธรรมเทศนา ในโอวาทปาติโมกข์คาถา ตามวาระพระ
บาลีคลี่ความเป็นสยามภาษา ตามมตยาธิบายพอสมควรแก่เวลา

วรณฺญํ สรณํ นตฺถิ สิ่งอื่นไม่ใช่ที่พึ่งที่ประเสริฐของเราท่านทั้งหลาย

สรณํ เม รตนตฺยํ พระรัตนตรัยเป็นที่พึ่งอันประเสริฐของเราท่านทั้งหลาย

เอเตน สจฺจวชฺเชน ด้วยอำนาจความสัตย์ที่ได้อ้างธรรมปฏิบัติตั้งแต่ต้นจนอวสานนี้ ขอความสุขสวัสดิ
จงเกิดมีแก่ท่านทั้งหลาย บรรดามาสมิสรในสถานที่นี้ทุกถ้วนหน้า อาตมภาพชี้แจงแสดงมาพอสมควร
แก่เวลา สมมติว่ายุติธรรมิกถาโดยอรรถนิยามความเพียงเท่านี้

เอวํ ก็มีด้วยประการฉะนี้